

Filosofi – En väg till befrielse

För de flesta människor, innebär begreppet "Livet" helt enkelt det liv de lever. Oftast förknippas livet även med känslomässiga upplevelser, där sinnet inte förmår spegla vyer bortom det sensoriska. De allra flesta lever det sorts liv där fokus blir att sträva efter skydd, mat, arbete och vila. De flesta utvidgar tillvaron med ett bredare spektrum, som inkluderar familjeliv, engagemang i sin närmiljö eller till och med på nationell nivå. Livet kan innehålla både diskussioner, nätverk, intellektuella stimuli och ändå innebära total avsaknad av en filosofisk dimension.

I avsaknad av en filosofisk aspekt, begränsas de intellektuella uttrycken till att njuta av materiella och sensoriska upplevelser. Med intellektualitet menas här en förmåga att resonera på basis av tankeverksamhet och sensorisk perception, parat med den känslöerfarenhet som samlats genom sinnesintryck. Detta innebär också att acceptera yttre stimuli från omgivningen, d.v.s. något som inte finns inom oss, utan utifrånkommande. Ett sådant förhållningssätt är inte konstant, förr eller senare förlorar man förmågan att njuta, ofta kopplat med negativa känslor, som frustration eller förtvivlan. Detta kräver då en djupare reflektion, både på ett intellektuellt och ett andligt plan: varför söker vi njutning genom yttre ting och känsloupplevelser, när den glädjen är fåfäng och både ansträngande och futil? Denna analys behöver involvera både kropp, känslor och sinnen. Kroppen är en del av människans väsen, men tjänar samtidigt som gränslinjen mellan in- och utsida. Kroppen är sålunda i ständig kontakt med atmosfären, som finns vid dess yttre gränser, där den känner av bla lufttemperatur och förnimmer föremål med kontaktytor i den yttre miljön. Därtill kommer upplevelser av externa ljud, syner, smaker och dofter. All sensorisk information som uppfattas, går genom nervsystemet till hjärnan

och därifrån till sinnet – låt vara att fysiologer i allmänhet inte erkänner sinnet som slutpunkt, utan hjärnbarken.

Av alla typer av förnimmelser, plockas bara vissa bilder in i sinnet medan andra lämnas utanför. Trots de fem sinnenas kontinuerliga funktioner, tillåts endast ett begränsat antal, de mest dominanta förnimmelserna och bilderna att nå sinnet. Detta beror på en kontrollpunkt kallad *manas*.

Denna funktion samlar alla förnimmelser, för att välja och syntetiserar dem för transport till sinnets objektiva fält, där de reflekteras och blir medvetandegjorda. När kopplingen är etablerad, uppfattar jaget vad som upptagits av sinnena. Dessförinnan finns bara registrering utan medvetenhet.

Det är bara retning från sinnesorganen för lukt, smak, syn, känsel och hörsel som uppfattas direkt som olika förnimmelser. Ta till exempel en röd ros: jaget blir medvetet om just "röd ros" och ingenting annat. Det pågår alltså samtidigt två typer av processer i sinnet: en som svarar för urskiljning och den andra för att särskilja, vilket innebär att jaget, med hjälp av erfarenhetsminnen och jämförelser, definierar rosens färg, alltså röd och inte något annat. Den direkta bilden av upplevelsen skapar en föreställning i sinnet, där intellektuellt arbete kan påbörjas.

Det finns också viktiga skillnader i hur känsloupplevelser, baserade på särskilda omständigheter, uppfattas, som tex värmekänslan när en låga bränner ett finger, jämfört med upplevelsen av allmän värme där man inte ser värmekällan. Om man uppfattar någon påverkan, utan att förstå orsaken, då försöker man ta reda på ursprunget. Man kan utgå från att det finns en orsak, även om den är okänd.

Slutsatser bygger på resonemang. Har man förmågan att föra ett sunt resonemang, leder det i princip till korrekta slutsatser. Otydliga eller ologiska resonemang leder till ungefärliga eller rentav felaktiga slutsatser. Slutledningar förekommer i de flesta av livets viktiga moment.

Resonemang kring de uppfattningar och känslor som uppkommer av impulser, stöttas av tidigare upplevelser och erfarenheter, för att kunna

göra så korrekta och rimliga tolkningar som möjligt. Så fungerar intellektualiteten.

Sinnet processar varje upplevt fenomen för att förstå, bedöma och sammankoppla sinnesretningen med dess möjligheter och tillämpningsområden. Det är denna process, som när de utgör merparten av sinnesaktiviteter blir en intellektuell människas liv med undernivåer. Här uppstår en typ av tankar, som kallas filosofiska, tankar som speglar sinnets intellekt när det arbetar på hög nivå.

Patanjali nämnde fem former av *vrittis*: *pramana*, *viparya*, *vikalpa*, *nidra* och *smriti*. Den tredje, *vikalpa*, är en form av *vritti* som inte kan verifieras på det sensoriska planet. Varje tankemönster har sin sensoriska källa, där alla sensoriska mönster återfinns, dessa inventeras och kopplas samman på olika sätt. Till detta kommer en kompletterande funktion som nyskapar länkar, anslutningar, meningar och tolkningar. Genom denna utvecklade form av analys, kommer sinnet till slutsatsen, att det sensoriska inte är den ultimata verkligheten, utan en övergående fas i vår existens.

Är det då inte klokare, att leta efter något mer givande, mer raffinerat genom att styra jaget bortom det sensoriska?

Om så är fallet, kommer tankeprocesserna att leda till mer förfinade resonemang, som påverkar det sensoriska, vilket vidare kommer att förvandlas till ett filosofiskt tänkande. Sedvanliga tankar och band som är kopplade till den allmänna njutningsjakten, ersätts med denna typ av filosofiska tankar som innebär en frigörelse från alla slags band och öppnar för vägen till befrielse.